

Izhaja vsak četrtek
in velja s poštnino vred
in v Mariboru s pošilja-
njem na dom
za celo leto 3 gld. — kr.
„ pol leta 1 „ 60 „
„ četrť leta — „ 80 „
Naročnina se pošilja
opravništvu v stolnem
farovžu.

Deležniki tisk. društva
dobivajo list brez po-
sebne naročnine.

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Posamesne liste
prodaja knjigar Novak
na velikem trgu
po 5 kr. — Rokopisi
se ne vračajo, nepla-
čani listi se ne spre-
jemajo. —

Za oznanila se pla-
čuje od navadne vrsti-
ce, če se natisne en-
krat, 8 kr., dvakrat 12
kr., trikrat 16 kr.

 V soboto 29. januarja t. l. ob $\frac{1}{2}$ 12. uri se bo v Mariborski čitalnici v Šramelj-jevi hiši v mestu zbralo več domoljubov slovenskih iz volilnega okraja Maribor-Slov. Bistrica-št. Lenartskega, da se pogovorijo o kandidatu za poslanca v štajerski deželni zbor. Kažejo se že vesela znamenja, vsled katerih smemo trdno upati, da bomo Slovenci združeni delovali.

Svoboda nemško-liberalna in pa nova klosterska postava.

Bilo je l. 1867, ko je našim nemškim liberalcem najbolj veselo cvetela ustavaška pšenica in v klasje vhajala v podobi brezštevlnih paragrafov novih postav. Zraven drugih dobili smo tako zvane državne temeljne postave. Staatsgrundgesetze. V teh beremo: pred postavo so vsi državljani enakopravni — vsak se sme kderkoli naseliti in premoženje imeti — lastnina je nedotakljiva — vsak sme premoženje nabirati in svobodno ž njim razpolagati — hišna pravica je sveta — vsi imajo pravico napravljati društva — vsakemu je zagotovljena popolna svoboda vere in vesti — vsaka postavno priznana cerkev uravnava svoje znotranje zadeve samostalno. — Človek bi sedaj pričakoval, da bode tudi katoliška Cerkva smela svoje znotranje zadeve uravnati samostalno, zlasti da bodo tudi verska društva za proustvoljno in vzajemno življenje po Gospodovih svetih t. j. naši menihi, nune, šolske sestre itd. zamogle povsod naseliti se, premoženje imeti, ž njim svobodno razpolagati, hišno svobodo itd. uživati. Vendar kdor bi od naših liberalcev tako popolno svobodo vere in vesti pričakoval, ta bi se hudo ukanil in goljufal. Katoliški Cerkvi, katoliškim zavodom liberalcev ne privošči ne betvice svobode, marveč vedno kuje izjemne postave, kakoršna je na primer ravno nasnovana nova klosterska postava. Ta je prav izjemna postava, čemur

je tudi liberalni minister sam pritrđil. Ona naravnoč v lice bije vsem gori navedenim temeljnim postavam svobodoljubnih ali vsaj svobodocedilnih liberalcev. Turek, Jud, luteran, kalvin, frajmvaver jih svobodno uživa, katoliški menih, franciskan, šolska sestra . . . je izvzeta.

Mnogovrstna društva se smejo snovati; treba je le dotični gospodski pravila predložiti. Če bi pa po obveljavi nove klosterske postave se hoteli pri nas kde naseliti franciskani, šolske sestre itd. potem bi vselej treba bilo posebne nove postave, izdelane od državnega zbora, odobrene od ministrov in podpisane od svitlega cesarja. Toliko posla bi bilo treba, če bi na primer Slov. Bistričani ali Ljutomerčani želeli 3 šolske sestre . . . to se reče, dokler bodo liberalci gospodarili, tečas ne bode mogoče ne edinega samostanskega zavoda kde ustanoviti!

Po naših vseučiliščih, pri železnicah in mnogovrstnih znanstvenih in obrtnijskih družbah je je nastavljenih mnogo tujcev: Lahov, Nemcev, Prusov, Judov . . . Nihče temu veliko ne ugovarja; toda nemško nuno, laškega jezuita, bosenskega trapista sprejeti v avstrijsk samostan, to je prepovedano. Lutrovska družba: Gustav-Adolfverein ima svoje prednike na Pruskem, in je v zvezi s pruskim cesarjem. To se našim liberalcem ne zdi nevarno. Vendar uredno občevanje avstrijskih menihov s svojimi predniki pri rimskem papežu in glavarju katoliške Cerkve, to pa je že grozovito nevarno za obstanek Avstrije in je tedaj ostro prepovedano. Vsak capin sme s svojimi denarji delati, kar hoče: zapiti, zajesti, zapraviti, darovati komurkoli, le samostanu ne. Tukaj mora biti dovoljenje od gospodske. Z denarji smeš sedaj svobodno, tudi oderuško, barantati, vino iz klosterskih kleti dobivljati, toda samostanu izročiti više 3000 fl. na sveta opravila za zveličanje svoje duše brez posebnega dovoljenja od gospodske, tega ne smeš storiti. Vsak kočljari ima hišno pravico; brez sodnijskega ukaza se mu ne sme hiša preiskati. Menihi in nune pa so izvzeti; ti so izročeni politični gosposki, da jih ta kedarkoli pre-

iše od praga do strešja, kakor da bi bili sami tati, tolovaji, puntarji in hudodelniki, pri katerih se je vsak trenutek že znanprej protipostavnih djanj bati. Naposled še nastavlja nova postava vsem kloštrom morilni nož na prsa; liberalna večina državnega zbora sklene potrebno postaviti in samostan je zatrt — in tako se lahko pri nas začne kulturna borba po pruskem zgledu vsaki čas in ž njo preganjanje katoliške Cerkve v Avstriji. Pruski frajmavreri so začeli kulturno borbo s kloštersko postavo, s prognanstvom jezuitov; pri nas so se ravno sedaj frajmavreri, čeravno prepovedani, na Dunaju v shodnici: humanitas (človeštvo) popolnem uredili in utaborili in tudi — kloštersko postavo imamo skoro dodelano! Lep sad svobodoljubnosti naših liberalcev!

Občni zbor za stavljenje Slomščekovega spomenika.

(Konec.)

1. Življenje človekovo teče od zibelje do groba, od krstnega kamna do blagoslovljene jame v tihem mirodvoru. Zato tudi hvaležni ljudje povsodi, pri vseh narodih, svojim slavnim rojakom spomenike stavljajo pri rojstnih hišah in na tihih pokopališčih. Naš Slomšek pa že 13 let pogrešajo takih znamenj hvaležnosti in priznanja. Temu se bode letos konec storil. Kapeli na mariborskem mirodvoru, kder Slomšek spi, se bode vzdala po g. Schulz-u krasno izdelana plošča iz belega marmorja z umetno izrezanim knezoškofijskim grbom in latinskim napisom. Gosp. prof. J. Pajk je sestavil prekrasen napis, a se ni mogel sprejeti, ker so sestavo tega napisa sedanji Mil. knez in škof sebi pridržali. Plošča, ki se bo tudi letos vzdala rojstni hiši v Ponkvi, je iz lepega črnega marmorja z velikim zlatim napisom, da se bo daleč svetel in brati zamogel, n. pr. iz južne železnice, ktera blizo mimo hiše drdra. Napis je slovensk, sestavljen od g. kanonika Kosarja — in sicer z ozirom na slovensko ljudstvo, katero sploh svoje duhovne gospode **viče** in **oniče**. Za spominek pri krstnem kamnu v Ponkvi je č. g. kanonik Glaser velikodušno daroval krasno sliko Slomščekovo na veliki cink — plošči; Slomšek so na njej, kakor da bi bili živi. Okvirje bo iz sivnega marmorja. Za napis se vzeme kratek izpis iz krstnih knjig. — Vsi 3 popisani spomeniki bodo stali 307 fl.

2. Glavni spomenik Slomščekov bo stal v presbiteriju stolne cerkve v Mariboru, kar najbolj pristaja prvemu škofu mariborskemu, ki je ovo cerkvo prvi povzdignil do ove časti in jo storil mater in glavo cele škofije. Z odlokom 30. junija 1875 so Mil. knez in škof dali potrebno pismeno dovoljenje. Tudi načrt spomenikov, izdelan po večletnem prijatelju in častilecu rajnega Slomščka, g. Hartlu, arhitektu na Dunaju, je od slavnega kn. šk. konzistorija odobren. Načrt je izdelan v

gotiškem slogu, primernem cerkvi. Spomenik bo 2° in 5' visok, in 1° 5' širok; imel bo 3 predelke; levi in desni za napise, srednji pa za 5½' visoko Slomščekovo podobo iz kararskega marmorja. Gledé izpeljave gotiškega okvirja je g. Schulz v Gradeu predlagal trojni kamen: belo-žolti iz Vinice na Hrvaškem, okorni, sivi kamen iz Ptujске gore in temno-sivi marmor. Prvo okvirje bi stalo 1200 fl., drugo 1400 fl., tretje pa — 3300 fl. Zbor se je odločil za prvi kamen.

Zastran Slomščekove podobe bilo je 5 umetnikov ponudnikov. Dunajski umetniki so zahtevali: Gasser 3500 fl., Kundermann 4000 fl., Skelnicki 3000 fl. in Schulz 2100. Naposled bil je pozvan naš slovenski rojak g. Zajc, akademični podobar v Ljubljani. G. Zajc je zahteval 2000 fl. in je kmalu ob novem letu doposlal 24" visok model na ogled in razsodbo. Umetnik nam Slomščka v snežno-beli podobi ne misli pred oči postaviti kot škofa v pontifikalnem oblačilu, ampak kot ljubeznivega učnika in gorečega buditelja slovenskega ljudstva v zgovorni besedi in s spretnim peresom. Zato je podobi podal obleko škofovskega govornika; levica lahko na knjigah sloni, desnica pa je položena na sree, v znak premile ljubezni, katera je za nas Slovence in za naš blagor toliko skrbel, delovala in žrtvovala. Vse to hoče umetnik ogledalcu podobe na misli privabiti in privedi. Moramo reči, da je to srečno izumljena misel ali ideja, vredna umetniške izpeljave. Pogrešano sličnost obraza s Slomščekovim portretom bo slavni umetnik podobi gotovo in kmalu dodal!

Ob koncu zborovanja je g. predsednik prebral čestitajoči telegram g. J. Pajka iz Gorice in g. dr. Bleiweissa iz Ljubljane, kar so navzoči s živijo-klici sprejeli. G. dr. Bleiweiss je telegrafiral: čestitam slav. zboru, da bo čenemudoma dognati spomenik Slomščku, biseru naroda slovenskega, kojemu večna slava!

Med tem je dal g. kanonik Glaser na mize postaviti „Slomščekovih kaplic“, t. j. vina, ki je prirastlo l. 1846., kedar so Slomšek postali škof, in ki so ga poznej pili kot zdravilo. Z ovo 30-letno žlahtno kaplico je blagi daritelj napil na spomin slavnemu Slomščku in na čast vsem njegovim častilecem.

Sledela je veselica s prelepim petjem in živahno tombolo. Po blizo 5letnem hiranju se je čitalnica zopet probudila. Bodi jej veselica ob priliki zborovanja za Slomščekov spomenik veselo proroštvo srečnega novega delovanja!

Gospodarske stvari.

Ormuško hranilno in posojilno društvo.

Novo ustanovljena zadruga dobro napreduje; 20. januarja sem dobil od c. k. okrožne sodnije v Celju odlok od 8. januarja št. 85., da je naša

zadruga po postavi registrirana; živi toraj gledé postavne podlage; živi pa tudi gledé na podporo jernih prijateljev. Dasiravno še je le društvo svoje delovanje začelo, že šteje danes 86 udov s 110 deležev po 50 gld., zaloga društva že toraj zdaj znaša 5500 gld. — Da pa bode društenikom podpora polajšana, so nam naš deželni in državni poslanec gospod M. Herman obljubili 3000 gld. pri društvu vložiti in sicer 300 gld. za 6 opravi- nih deležev, 2700 gld. pa kot vlogo proti 6 % obrestim; društvo namreč sprejema od udov tudi vloge, ki se lahko po pravilni odpovedi vzdignejo, kakor pri navadnih hranilnicah; vsakega pol leta se takim vlogam 6 % obresti pripisuje.

V imenu društva, pa tudi v imenu ormuškega okraja se blagodušnemu gosp. Hermanu za to zdatno podporo lepo zahvalujem, ktera nam posebno zdaj v začetku jako koristi; skoz to podporo naš g. poslanec kažejo, da ne zagovarjajo naših pravic le s krepko besedo, nego da tudi djansko pomorejo, kjer je mogoče; da bi le več takih poslancev imeli!

Opravični deleži se lahko plačujejo v mesečnih obrokih po 2 fl. 50 kr. in vlečejo 5 % obresti; kar pa društvo prigospodari, to se ima po odštetem doprinesku za rezervni fond razdeliti med društenike na njihove deleže kot dividenda, tako da deleži vlečejo morebiti po 6 do 7 % namesto 5 %. — Vpisnine in za rezervni fond je razun tega platiti 2 fl. 15 kr. — Pristopi lahko vsak svojepraven državljan; toraj se to društvo sčasom lahko razširi po celem spodnjem Štajeru. K obilnemu udoleževanju vabi načelnik društva:

Dr. Ivan Geršak,
c k. notar v Ormužu.

Gospod Adam Skrbina in jegovi sosedi.

Kako travnike ali senokoše obnoviti in pomladiti. Oskrbnik graščine J... ske, g. Adam Skrbina bil je razumen, mnogoskušen gospodar, a tudi blaga duša, ki je svojim sosedom kmetom in želarjem, z izgledom pa tudi z besedo pomagal do napredovanja v uknem gospodarenju. Zlasti po zimi jih je rad vabil v svoje stanovanje ter jim je razlagal razne gospodarske reči. Poslušalcev je imel čedalje več. Najmarljivi je bil Janko Hiter, ki je nekaj časa bil na kmetijski šoli v Grottenhofu pri Gradcu.

Bilo je v nedeljo na večer, ko je živahni Janko Hiter seboj prignal 3 sosede. Ti so namreč slišali, da je mogoče stare travnike prav lepo obnoviti in omladiti; le poizvedeti niso zamogli, kako? Obrnili so se tedaj do svojega prijatelja g. Adama Skrbine. Janko Hiter mu je prošnjo v imenu vseh predlagal in prilično tako govoril:

Blagi g. oskrbnik: jaz imam travnik, ki meri blizo 2 orala. Spodnja ali mrtva zemlja mu je ilovica, pomešana s peskom in laporjem. Nekdaj je bila ondi precej dobra njiva; tudi je nekaj časa dajal mnogo dobre zelene krme; a sedaj

je vse drugače. Čedalje menj nakosim, in krma je vsako leto slabša, čeravno sem mu že nekoliko gnoja pokazal. Sam ne vem odkod toliko mahu in ščetavja? Kaj mislite, g. oskrbnik, se li da tukaj pomagati?

G. Skrbina mu odgovarja; se vé, da se zamore pomagati; nekaj se mora storiti v jeseni, nekaj v spomladi, drugo pa po letu. Meseca septembra, ali oktobra, tedaj brž po otavini kositvi, zapreži svoja 2 močna vranca pred železno dvojno brano, katero si lani kupil, in začni po travniku vlačiti sem in taj, gor in dol, brez vsega usmiljenja, dokler ga drobičko ne prepraskaš in pretrgaš... Sedaj sega Janko Hiter gospodu Skrbini v besedo: za božjo voljo, gospod, ljudje bi se mi debelo smejali, ako bi kaj takega počenjal... Bodi miren, Janko, pusti ljudem govoriti, kar hočejo. Daj si le sledeče dopovedati! Kdor na svojem travniku po 25—20 let, vsako leto po 2krat kosi, ta dobi po njem ščetinasto travo z narsršenim, štokljastim koncenjem in steblovjem. Še hujše je pod zemljo. Tukaj je travino koreniče preraščeno in prepreženo, kakor gosta klobučina. Mnogo starih korenic je že mrtvih, druge so oslabele, da so na travniku to, kar na drevju suho in subolasto vejevje. Če se tedaj v travniku potrgajo in potrebiyo stare korenine, bodo te kmalu popolnem strohnele in mesto njih bodo nove, mlade pognale, in iz mladih korenin bo v kratkem ves travnik veselo ozelenel. Pa tudi drobno ščavje in mah se morata potrebiti. Mah na travniku kaže, da je zemlja polna gnjilobe in čem bolj se mah zarezja, tem hujše in slabše postaja zemljišče. Mah zapira zraku pot, zemlja ne more gnjilobnih soparov izhlapljati in med tem trpijo dobre rastline in zaporedom poginejo in se slabim čedalje bolj umikajo. Kmalu je ves travnik spriden. Tukaj pomaga sedaj le železna brana; ta pretрга mahov kozub, zrak pristopi v zemljo, ta zgubi gnjilobne soparje, vse zemljišče se zboljša... Juri Hiter: „gospod, malo manjka, in ves bodem prepričan, toda vedite, jaz imam doma novo brano ki ima dolge, ostre zobe, tudi ima na prvih 3 rebrih 3 ostre nože, ki vse prerežejo; ali bi ne bilo to preveč?“

G. Skrbina: Nikakor ne, bodi brez usmiljenja, čem globljeje in ostreje ves travnik preriješ, tem bolje. Ali nisi videl, kako so moji travniki nagloma lepo zazeleneli, ker so predlanskem požrešni ogerci jim zastarelo koreniče preglodali in prejedli? Enaka je, če travnik z brano pretrgaš...

Jan. Hiter: „no sosed Debeljak, kaj pa ti misliš o nasvetovanem praskanju travnikov? Debeljak, najbolj na denarjih težki posestnik v okolici, odgovori v precej počasni besedi: prav, prav, vse prav, le svojega travnika tam-le pod njivo ne dam spraskati, če že čete — pa naj bo, ovega pod hrastovim gajem, ki je v mahov kozub ves povit, hočem brž prepraskati, naj rečejo ljudje,

kar jim drago in ljubo, samo to bi še rad vedel, ali je tako razpraskanim travnikom tudi gnojiti treba?"

G. Skrbina. Res, na gnojitev ne smemo pozabiti. Razdrapana zemlja kar gladuje po gnojni hrani. Srečen, kdor jej ga ima dati. Naj ga le lepó enakomerno raztrosi. Dež, rosa, sneg, ki gnoj zamočijo, bodo kmalu vzbudili v zemlji novo rodovitnost. V zemljišču skrito seme in korenine poženejo brž lepo mlado travo, da človeku srce veselja igra. Če le mogoče, bodi gnoj dobro strohnjen, ker je tako bolj izdaten.

Janko Hiter. „to bi bila nam kmetom res velika dobrota, kaj ne sosed Grabljivec?“ Ta odgovori: „vse prav, „kak' se reče“, pa jaz imam največi „grunt“ v celi fari „kak' se reče“ in jaz tedaj ne bodem vozil gnoja na travnike, ker še ga za njive nimam zadosti, vendar „kak' se reče“ kaj pa je z gnojnico, ali bi ta ne veljala?“

G. Skrbina. Dobra gnojnica, enakomerno razlita, je še boljša, kakor gnoj, in če se po polivanju z gnojnico črez razpraskan travnik razgrne le tanka gnojna odeja, bo gospodar kmalu dobil stroške stotero nazaj . . . Janko Hiter: „gospod, kaj se pa ima z mahom storiti?“ Skrbina. Mah se ali pusti ležati, da črez zimo služi koreninam za odejo, ali se pa pograblja in za steljo porabi . . . Janko Hiter: „rad bi še vedel ali se hlevni gnoj tukaj nebi dal z drugim nadomestiti?“ G. Skrbina: tudi to je mogoče, dober kompost je najboljši. Sprstnela zemlja, nekoliko pomešana s hlevnim gnojem in z gnojnico večkrat polita, neizrečeno travnik zboljša. Treba je le, da si nje gospodar pripravi in že na jesen pred snegom na razdrapani travnik pogrne. Noveji čas rabijo kmetovalci na Nemškem tudi umetno izdelani gnoj, ki mu pravijo superfosfat in se v posebnih fabrikah izdeluje in na cente ali sedaj na 100 kilogramov prodaja.

Sedaj se oglasi Vrbanov Pivko, krčmar z rudečim nosom in modro glavo, rekoč: „gospod, kaj pa je z „gnojno soljo“, o katerej je poslednji „Slov. Gosp.“ vedel povedati, da se dobi za 1 fl. 34 kr., 100 kilogramov ali novi cent?“ G. Skrbina: prav, oče Pivko, da ste nas opomnili na važno reč, tudi imenovana sol je dobro gnojilo. Na oral se nje pred vlačanjem z brano ali potem potrosi 1½ centa. Vendar še bolje stori gospodar, ako gnojno sol meša z gnojnico. Tako, dragi sosedi, to bodi dnes zadosti! Prihodnjič se bomo pogovarjali, kako se stari oslabei travniki zboljšujejo v spomladi!

Krave mlekarice zgubijo precej mleka, če se po zimi lednomrzle vode napijejo. Zato gospodarji dobro storijo, če svojim poslom ukažejo, da opazno napajajo in če le mogoče vodo poprej nekoliko razgrejejo, n. pr., da jo več časa v hlevu stati pustijo. Včasih škodi mrzla voda in hladni zrak kravam mlekaricam ne samo za par dni,

ampak na več tednov; in nekatero zlahtno živinče si neprevidni gospodar za vselej pokvari. Tudi naglo naganjanje krav iz paše, od napajanja itd. jim škodi na mleku; naj se jim tedaj pusti navadna, bolj počasna hoja! Mirno in pohlevno ravnanje s kravami ima velik upljiv na — molzno posodo in na kravji zarod. Trdoglavca, jezljivca nebi smeli nikdar pustiti v kravji hlev! Stotero in tisočero skušenj nam potrduje ovo resnico!

Nova mera velja od 1. jan. t. l. naprej tudi pri kupovanju vojaških konj. Menjši od 155 cm. t. j. centimetrov, in večji od 166 cm. se ne jemljejo. Najnižja mera konjev za artilerijo in vožnjo znaša 161 cm.

Sejmovi na Štajerskem. 1 febr. v Jurklostru 3. febr. pri sv. Jurju na Šavnici, v Jarenini, v Kostrivnici, v Vidmu in na Zelenem travniku. 4. febr. pri sv. Barbari v Halozah in 5. febr. pri sv. Petru pod sv. Gorami.

Sejmovi na Koroškem. 3. febr. v Kotičah in v Frezah. 28. febr. v Trebnjem, v Paternijonu in v Kotaričah. 1. marca v Gor. Draubergu.

Dopisi.

Iz mariborske okolice. (Kdo pa drug, kakor Seidl?) V Kamci je bila volitev šolskega predsednika, enako pri sv. Križu. Kaj mislite, koga so volili? No, Seidl je izvoljen. Nekteri so res tako zatelebani v njega, da, ko bi jih tudi obkožo deval in jim meso iz hrbta rezal, bi ga še vendar hvalili in volili. „Slov. Gosp.“ je že lani poročal o Otičevi ustanovi za uboge in šolarje; 25 gold. bi moral dobiti 1 šolar v Kamci, 1 pri sv. Križu in 1 pri G. Kungoti. Pravico razdeljenja so imeli kamški župniki že 70 let. Vso premoženje je blagi g. Otič ubogim v Kamci sporočil, in od teh ubogim sporočenih denarjev se jemlje za šolarje. Predsednik farnega sirotinskega zavoda še je po zdajnih postavah gospod župnik v Kamci, tedaj mora imeti pravico razdeljenja. V novi šolski dobi si pa hoče Seidl prilastiti pravico župnikovo v Kamci in pri sv. Križu. Razdelil je letos šolarjem denarje še le meseca januarja 1876, mesto avgusta 1875. Ni mogoče drugače, ker ima veliko skrbi, malo časa, nikoli denarjev. Ko se mu je povedalo, da je to župnikova pravica, je rekel: „ist eine Verordnung“, pokazal je ni. V njegovem kraljestvu je veliko smešnih „verordnungen“. Ker se mu je očitalo krivo ravnanje, je prepovedal provizorju pri sv. Križu, denarje izročiti za šolarje rekoč: „moram poprej tožiti“. Čudna se nam zdi tolika predrznost. Prednik sirotinskega zavoda je g. župnik, Seidl je le oče ubogih. Pravico prepovedi ima le okrajni glavar, a nikdar Seidl. Križki šolarji še tedaj morajo čakati na denarje za pretečeno leto. Kar je rajni

gospod Otič pred 70 leti zapovedal, to hoče Seidl prevreči. Kar so duhovni že nekdanj za uboge in šolarje storili, s tem bi se radi liberalci bahali. Založite, liberalni gospodje, ali Seidl ali kdo drug 10.000 gld. . . Nihče vam ne bo pravice jemal.

V ponedeljek so g. Seidlu na Rosbahu posestvo cenili. Vedel se je vselej in povsodi kot veliki posestnik. Cenilo se je njegovo posestvo za 2800 gld. Take imenujemo pri nas na slovenskem Štajerskem male kočlarje, nikdar velike posestnike. Zapriseženi cenilni mož je bil nekdanj srenjski svetovalec, potem srenjski sluga. Seidl mu je vzel vse pravice. Zdaj on pravi: „kuga frdamana“ vse mi je vzel, jaz pa mu bom „grunt“ predal.

Iz Ptuja. Preteklo soboto predstavil se je ptujskim volilcem kandidat za državni zbor g. Dr. Duhač. Shod bil je neobičajno mnogobrojen; tudi slovanska stranka bila se je v velikem številu udeležila. Izid shoda bil je: Dr. Duhač prime se jednoglasno za kandidata. In, če pomislimo na njegovega predhodnika Friceta, na Reuterja, Rasta, za koja se je tudi govorilo, smemo biti, in tudi smo s Dr. Duhačem prav zadovoljni. Značajni, pravicoljubni mož se, kolikor bar meni znano, nikoli ni kazal protivnika našega naroda, in ne bode, nadjamo se, kot državni poslanec tudi Cerkvi nikoli krivice nanašal. Tako smemo deloma po njegovem programu, poglavito pa po nekkih drugih izvorih soditi. Zazdeva se nam . . . , ali počakajmo — dela!

Po razvitku programa, o katerem ob svojem času morebiti kojo spregovorim, bil je, kakor sem rekel, g. Dr. Duhač vsestransko in navdušeno kot ponudnik sprejet. Predsednik skupščine g. Dr. Strafela pozivlja navzoče na razgovor. Precej časa se nikdo ne oglasi. Konečno vzdigne se g. Bratanič, premožni ali čmerikasti stari možicelj, kojemu so, tako se pravi, do njegovega prav velikega imenja krvavi kmetijski žulji pripomogli. Celi Ptuj pozna kisljivega sivecika, ki je že s poldrugoj nogo v grobu, „slabo stran“, t. j. rohtanje proti duhovništvu sploh, posebno pa proti kloštrom.

Šaljivi smehljaji letijo skoz sobano, ko se sivi godrnjaček oglasi za besedo, in drug drugemu že prišeptava zadržaj prihajajoče Brataničijade.

„Herr Doctor, trachten Sie, dass das Klostersgesetz sobald als möglich in Wirksamkeit trete, damit diese unglückseligen Egel, die das Land aussaugen, einmal vertilgt werden, und damit ich mich kurz fasse: zum Wohle Oesterreichs ist das nothwendigste, dass die Klöster sobald als möglich ganz aufgelöst und sammt den Blutegeln vertilgt werden.“

Lehko pogodite, da se je tej modrosti vse grohotansko smejalo, kajti den na den se zamore v Ptuju slišati pravljica: če bi imel ta stari bogatin vse svoje premoženje v bakrenem denarju, in bi ga na tehtnico položil, solze Haložanov bi itak to veliko težino trikrat pretegnole.

Dr. Duhač, taki zapazivši, s kom da ima posla, vtolaži mu srce: le potrpite, moj dragi, s časom bo se tudi vaša srčna želja sama po sebi izpolnila. In ta — se lepo zahvali.

R. Od sv. Miklavža nad Ormužem. (Dva krat oženil. — Zima. — Umrli.) J. Eger, rudarski delavec iz Prevali na Koroškem se je leta 1870 oženil z viničarsko hčerko Nežo Gačič v Brebovniku. Ne dolgo po poroki pa je ženo z malim otročičem zapustil, rekoč, da ga tukajšni ljudje kot tujea ne trpijo, ter se je podal po „širokem svetu“. — Do letos ni bilo ne duha ne sluha od njega, akoravno je svojej ženi pri odhodu obljubil, da bo njej večkrat pisal, ter otroku v pomoč denarjev pošiljal. — Pretečeni teden pa srenjski predstojnik Brebovniški ženo k sebi pokliče, da njej iz došlega pisma nekaj o njenem možu pové. — Žena pride vesela k predstojniku, nadjajoča se, da se je ipak enkrat „ljubljeni“ mož spomnil na njo in otroka; toda, kako se zavzame, ko njej prečita došlo pismo predstojništva občine Prevali na Koroškem, iz katerega sledi, da se je njeni mož J. Eger zopet oženil, ter bil 3. oktobra p. l. v cerkvi sv. Danijela na Koroškem z Nežo Uršič poročen. — Stvar se je sedaj izročila sodniji, katera bo baje 2 možema v ednem telesu dostojno kazni naklonila. — Temu, nenavadnemu slučaju se tukajšni ljudje smejiijo, a tudi čudijo. —

Zima pri nas močno pritiska. — Od Trgoviča proti Varaždinu je Drava čisto zaledenela; velike ledene plošče stojijo kvišku. — V Ormužu so vsi mlini na Dravi in tudi brod močno poškodovani. V bližnjem Središču je led več mlinov odtrgal, ter dalje in na drugo stran Drave potisnil. — Naši viničarji z malimi otroci tudi hudo zimo trpeti morajo, ker imajo malo drv za kurjavo. — V okolici je že par svinčet v hlevu zmrznilo. — Gotovo bo tudi trta in zimina trpela in tako zopet ni na dobro letino upati.

Umrli je g. Matija Janežič, posestnik na Brebovniku. — Ranjki je bil v Ormužkem okraju jako spoštovana oseba; delal je uže od leta 1848 neprestano v občinskih in okrajnih zadevah. Bil je mnogo let občinski predstojnik in ud okrajnega zastopa Ormužkega. — Potegoval se je rad za narodne pravice in za blagor svojih soobčanov. V lepem sprevodu smo ga v petek 14. t. m. oddali materi zemlji. — Naj v miru počiva!

Iz Zreč. (Slovesnost knapov). Na god sv. Barbare, pretečenega leta, so imeli Zrečki knapi službo božjo v slavni romarski cerkvi Mater božje na Brinjevi gori. Po svoji volji so si godbo najeli, ž njo šli v cerkev, potem pa v krčmo, kjer so popoldan imeli svoj trušč, ples itd. Zvečer je eden knapov zasadil nož našemu g. učitelju v pleče in ga do krvavega ranil. Sodnija je krivega po zasluženju kaznovala. Vse to se je preuzvišenemu škofijstvu v Mariboru naznanilo, od kte-

rega je došla rešitev, ki se je brala faranom 16. t. m. Iz nje poizvemo sledeče:

„Škofijstvo ne more in ne sme trpeti, da bi se sveti časi in godi, posebno pa boguslužna opravila na tak način oskrunjevala. Močno toraj obžaluje imenovane nerednosti in jih glasno obsodi; ob enem pa tudi naročuje, da se na prihodnji god sv. Barbare, ako bi se še prosilo, od farnega urada cerkvena slovesnost knapom le pod tem pogojem sme dovoliti, ako predniki knapov častno besedo zastavijo, da ne bo godbe, ne v cerkvi, ne pri pojedini in da se knapi rano in mirno razidejo.

Sicer se ne sme več v tem letu cerkvena slovesnost za knape obhajati; ako se pa dana beseda ne drži, je cerkvena slovesnost za knape za vselej prepovedana.

Slovesnost sv. Barbare ima za knape resen pomen — opominja jih živo na vedno smrtno nevarnost — je glasna prošnja za srečno zadnjo uro — zato se pa naj v tem duhu obhaja, ali celo opusti.

Vsak dober farman pravi k tej rešitvi: Prav tako“.

Iz celjske okolice. (Poslano). Letos je silno veliko snega padlo. Sneg pa zadržava in moti vožnjo po okr. in drugih cestah. Ker okr. zastop celjski silno veliko denarja pozoblje za cestne stroške, prašamo zakaj ni dal odkar veliki sneg leži — še niti enkrat ne snežnega pluga po okr. cestah vlačiti; in kako je to, da cestarji ne odmečejo ob cestah snega? Postava vsaj veleva to.

Ako pa okr. zastop tega ne spozna za svojo dolžnost, zakaj tega ne zapove srenjam?

Pri okr. cestah je veliko popravil, ki davkeplačitelje grozno veliko denarja stanejo. Kako to, da ni nikdar slišati, da bi se posipovanje cest, popraviljanje mostov itd. po očitni dražbi oddavalo, ampak se to vse „pod rokoj“ prijateljsko poravna? Slišal sem na lastna ušesa, kako se je kmet bahal, da ima okr. zastop samo zato rad, ker si pri njem veliko zasluzi. To je vendar dosti liberalno. Radovednež celjske okolice.

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Dunajski ministri so se z gosposko zbornico nekoliko sprli, ker se ta boji, da nebi oni Magjarom celi Avstriji na škodo dovolili vsega, kar zahtevajo; boji se tudi, da nebi zavolj Magjarov mi morali še večje davke plačevati. Ministri pa hočejo sedaj vse do 20. febr. zavleči in do 15. sept. z Magjari novo nagodbo skleniti in tako državni zbor v privoljenje prisiliti češ, da je vse že dognano, ki se predrugačiti ne da. Mogoče je, da nastavaški ministri tako mislijo in da se jim vse tako posreči, — a mogoče je tudi, da prisiljeni odstopijo in ž njimi vsa ustavoverska stranka pade, kar bi res najbolje bilo. Državni zbor bo bagatelno ravnanje pri sodnijah do 50 fl. terjatve raztegnil; tudi namisli srenjam pobiranje

dač naložiti. No no, le vse naložite na kmeta: delo, vojaščino, davke, policijo in naposled vse kancelijske in druge pisarije s pobiranjem davkov vred! Čemu pa tedaj 90 milijonov na uradništva izdajamo? Nek čudak je nasvetoval, naj se šolska mlajina zraven „turnanja“ in drugega hlače trganja še vadi: eksercirati, a zbornica je prismuknjeni nasvet zavrgla. Hrvati so čedalje bolj hudi na Magjare, ker jim ti branijo železnico staviti po vojaški granici. Pri Vugrovcu blizo Zagreba se je te dni 300 kmetov uprlo 8 žandarjem, ki so izterjevali zaostale davke; 4 kmetje so obležali mrtvi in 5 je hudo ranjenih.

Vnanje države. Rusi so velik kos zemlje v Aziji vzeli Japancem in ga pridjali svojemu carstvu. Prusi si prizadevajo nas naščuvati zoper Ruse; ponujajo nam zvezo z Nemčijo in z Angležko zoper Rusijo. Bog nas varuj ove pruske zanjke! Povsod sedaj vlade pravijo, da bo letos mir ohranjen, povsod orožanje tajijo, čeravno se povsod na vojsko pripravljajo. Karlisti so Katalonijo, kder so bili lani premagani, zopet zasedli s 7000 možmi. Angleži nameravajo, če pride do delitve v Turčiji, zasesti veliki otok Kreta blizo sueškega kanala ter s Prusi vred Avstriji svetujejo naj se ta polasti Bosne, Srbije in Hercegovine a ob enem nemško-avstrijske dežele z Dunajem, Gradcem in Ljubljano vred meni nič tebi nič pusti Prusom! Angleži so še vedno stare kramarske duše!

Jugoslavjanska vojska zoper Turka.

Hrabri hercegovinske vstaši so 18.—20. jan. Turke pri Radovanu hudo natepli; padlo je 500 Turkov, pa tudi vstaši so zgubili mnogo ljudi, med njimi junaškega vojvodo Maksima Bačevića, ki se je bojeval v 14 bitkah. Tudi v Bosni bili so Kristijani srečni pod poveljem Hubmajerjevim. Turki bili so premagani. Sicer pa se Turki silno orožajo; naročili so novih 200 Kruppovih kanonov. Pri Ruščuku in ob srbski meji kupičijo mnogo vojske in streljiva. Srbska skupščina je za orožanje dovolila 10 milijonov pijastrov.

Za poduk in kratek čas.

Freimavrerji, sedanji antikristi.

Od kod so freimavrerji? *)

II.

J. S. O začetku freimavrerjev se med njimi samimi nahajajo jako različna in čudna mnenja. Freimavrerski red, trdijo nekteri, je tako star, kakor svet: Adam je bil prvi freimavrer. Zato freimavrerji med seboj leta štejejo od stvarjenja sveta in ne od Kristusovega rojstva. Drugi mislijo, da je začetek freimavrerjev iskati v časih Noeta, stavbarja znane barke pred vesoljnim potopom, ali v časih Salomona, stavitelja slovitega judovskega tempelja.

*) Dalje od l. l. str. 255, števec 31.

Spet drugi iščejo njihov začetek med zidarji egip-
tovskih piramid, v grških tajnih družbah (miste-
rijah) ali v viteškem redu templarjev srednjega
veka. Vsako teh mnenj podpirajo z bosimi prav-
ljicami, izmed katerih za izgled omenim tukaj samo
dve. —

Početek freimavrerjev od Noeta se v njho-
vih abecednikih tako izvaja: Bog je pri Noetu dal
pred potopom tri zapovedi, in po potopu tri. Po-
potopne zapovedi se glasijo: 1. Svet je za ljudi
stvarjen, zato ga zavživajte; 2. Varujte se kri pre-
livati; 3. Krvi ne zavživajte.

Veliko imenitnejše od teh pa so tri predpo-
topne zapovedi, ohranjene samo med freimavrerji,
ki se ž njihovim razlaganjem tako glasijo: 1. Zi-
dajte barko (ložo); 2. Pričakujte v barki veliko
sodbo božjo (čakajte, dokler se zdaj obstoječi kr-
ščanski red človeštva ne zruši); 3. Po potopu ob-
ljudite zemljo (po zrušenju krščanskega reda po
svoji volji vravnajte človeško družbo). Ali niso
v freimavrerškem smislu to čudne zapovedi? In te
zapovedi so neki le freimavrerji dobili in ohranili
za Noetom, ki je živel po potopu kot pravi Noa-
hit, kar je bilo tudi prvotno ime freimavrerjev.

Pravljica, po kateri bi nastali freimavrerji iz
viteškega reda templarjev se pripoveduje v nekem
pismu, izdanem po loži „orijentu“ v Brüsselju k
veči časti svetovnega mojstra v letu prave luči
5838. (1838.), ki se bistveno tako glasi: Vsak
freimavrer vé iz slišane poduka in iz znamenj,
obešenih v naših tempeljnih, da prihaja naš red
ali bratovščina od templarjev, iz svetlega velikega
mojstra Jakoba Molay-a. Vsak brat tudi vé, da
je templarje veliki Saladin ob koncu 12. stoletja
iz Palestine pregnal. Čeravno so tedaj to deželo
Mohamedanci posedli, pridobili so si vendar tem-
plarji po svojem modrem obnašanju ondi nekatere
zavode, da so lahko tiste brate pod streho jemali,
ki so iz zapadnih dežel prihajali h grobu odreš-
nikovem. Dokler je bil mir med Mohamedanci in
križniki, vrel so templarji od vseh strani v Jeru-
zalem. Po svojih prijateljskih in gostoljubnih raz-
merah z orijentalci (prebivalci jutrovnih dežel) pri-
dobili so si lahko natančno znanje starih arabskih
poročil. In po teh so se rešili zmote, v kateri so
mnogo stoletij tavale zapadne dežele, ter so spoz-
nali, da je fanatizem Evropo zapletel v krivičen
boj in da je vera na grob odrešnikov v Jeruza-
lemu prazna basen, na katero so papeži svojo moč
postavili. Vse to so spoznali iz sv. pisma, korana
in iz arabskih poročil. To so prinesli poznej v
Evropo, kder je njihov red raste po številu in
moči. A njihovi nauki so vznemirili trinoge in
duhovščino. Vikši Jakob Molay je bil ob glavo
djan in veliko drugih ž njim, nekteri pa so ušli,
ter čvrsto zidali tempelj svetovnega mojstra in se
vojskovali v zavetju svojih cehov in obertnijskih
podvzetij proti fevdalnemu robstvu. Po Francoskem
Nemškem, Angleškem in Italijanskem so postali
strah velikim posestnikom in duhovništvu. Da bi

se pred njimi zavarovali, združili so se kot kam-
noseki in svobodni zidarji, ter vpeljali novicijaj,
da bi vsakega stanovitnost in molčečnost spoznali,
preden bi ga sprejeli. Po nekterih neprevidno
sprejetih plemenitaših in duhovnikih se je redovni
duh popačil, pa k sreči se je spet kmalu popravil.

Takih in enakih lažljivih, krivoverskih zmot
polnih pravljic imajo freimavrerji brez števila, da
bi svoj pravi početek in namen zakrivali, ter
nevedne, nič hudega sluteče, brate motili.

(Nastavek prih.)

Smešničar 5. Neko večer, ko „zdrava
Marija“ zvoni, gresta po nekem trgu č. g. fajmo-
šter in prijatelj okrajni sodnik, ki je bil plešaste
glave. — Fajmošter se — seveda — odkrijejo in
molijo „zdrava Marija“, sodnik se pa ne odkrije.
Fajmošter mu rečejo: „Kaj ne slišiš zvoniti?“ —
Sodnik: „Slišim, toda človek se lahko prehladi in
lasé zgubi.“ — Fajmošter: „Po tem takem si
pač ti mnogokrat moral razoglav moliti!“ U.

Razne stvari.

(Milodari za hercegovinske in bosenske rodbine)
G. prof. Jan. Majciger 5 fl., g. župnik Jaklič in
farmani v Špitaliču 5 fl.; neimenovan od sv. Jurja
2 fl. Prenesek 87 gold. 45 kr., skupaj 99 gold.
45 kr.

(Imena dariteljev bosen. in herc. rodbinam v
Središču): Č. g. Albin Schwinger, župnik 1 gld.,
M. Slekovec, kaplan 3 gld., Jan. Kočevar, župan
3 gld., And. Sanjkovič, c. k. poštar 1 gld., Mi-
hael Pintarič, organist, 1 fl., Mat. Sodec, gostil-
ničar 1 fl., tržana Mat. Vuk 50 kr. in And. Os-
vald, 40 kr. Skupaj 9 fl. 90 kr.

Maks Robič.

(Ljutomerska čitalnica) ima na svečnico 2.
febr. občni zbor v gostilnici g. Vavpotiča ob
3 uri popoldne. Dnevni red obsega: 1. Nagovor
predsednika; 2. Poročilo tajnikovo; 3. Poročilo
blagajnikovo; 4. Posvetovanje o delovanju društva;
in razne nasvete družabnikov; 5. Volitev odbora;
6. Govor g. Kukoveca o kletarstvu. Vabijo
se najljubneje vsi gg. družabniki v Ljutomeru
in v okolici, pa tudi drugi domoljubi in vinograd-
niki, katere utegne zanimivati posebno govor o
kletarstvu.

(Kat. pol. društvo) v Slovenjgradu ima na
Svečnico popoldne ob 1/2,3 uri zbor. Vse ude vabi
Odbor.

(Razglas). Vsled sklepa nadzornega sveto-
valstva okrajne založnice v Ljutomeru registrirano
društvo z neomejeno zavezo od 17. okt. 1875. bode
taisto plačevalo za vse vloge pri njej 6 1/2% obre-
sti na leto od 1. marca tega leta počenshi.

J. Kukovec, predsednik.

Matj. Zemljich, denarničar.

Jože Gomilšak, preglednik.

(*Baron Rast*), razsrdjen, da so Mariborčani dr. Dubaču prednost dali pri volitvi za državni zbor, je odložil vse svoje javne posle, tudi poslanstvo za deželni zbor. Slov. Gračani, Bistričani in Mahrenberžani bodo tedaj tudi imeli novo volitev.

(*Urad za cementiranje*) razne posode, meril, utežev je v Mariboru ustanovljen pri sodarju Pihlarju v gračkem predmestju. Uradna dneva sta torek in petek.

(*Poštarska služba*) v Slatini je do 1 febr. t. l. razpisana. Kavcija znaša 500 fl.

(*Umrli*) je č. g. Rajmund Koceli, duhovnik v pokoju, star 45 let.

(*Za družbo duhovnikov*) so nadalje vplačali č. gg. Mavčič, Lacko, Stuler, Cizej Pet., Kavčič po 11 gld., Matjašič 2 gld.

(*Dražbe*) 27. jan. Maks Gorišekova zapuščina.

28. jan. Ana Majhenič v Sp. Dupleku 637 fl. (3.), Roza Kožuh v Pobrežju 1516 fl. Vidovič v Trdobojcih 1645 fl., Urša Cvetko v Hodošah 90 fl.

29. jan. Jan. Zadravec v Grabskivesi 4487 fl., Jož. Zadravec v Jirhovcu 5670 fl., V. Krener v Laškem 6000 fl. 31. jan. Simon Kohne 1580 fl. (3.), Filip Keršé 3300 fl. (3.), Fr. Penik v Pasjem 2290 fl. 1 febr. Mart. Črnelič v Pišecah 2802 fl.

Anton Levak v Artiču 5500 fl. 4. febr. Karl Laurič v Vintanju 2600 fl. Jur. Tomanič 1225 fl., Štef. Bantur 3076. 5. febr. Fr. Kögler v Sepini 10144 fl., Fr. Čepin v Kozjem 1470 fl., Lovro Špitaler v Pragwaldu 158 fl., Marija Kristoforič v Štorah 7127 fl. Jur. Sabotič v Stopreah 500 fl.

Listič uredništva: Dopisi iz Rogatca, iz podjunske doline, iz Halož, iz Brežic, G. Radgone prihodnjič! Dopisa iz Gradca ne smemo natisniti, dopis o tatbinski rodbini pri sv. Tomažu re sodi za „Slov. Gosp.“ G. J. C. v Ž. se bo zgodilo

Listnica opravištvaja. P. n. gg. naročnikom, ki še se le zdaj za „Slov. Gospodar“ oglašujejo, naznanjamo, da jim ne moremo prejšnjih številkk doposlati, ker jih nimamo več v zalogi.

Loterijske številke:

V Gradcu 22. januarja 1876: 35 39 86 56 57

Na Dunaju „ „ 71 77 53 76 17

Prihodnje srečkanje: 5. februarja 1876.

Tržna cena
preteklega tedna po Hektolitrih.
(1 Hl. = 1⁶³/₁₀₀ vag.)

Mesta	Pšenice		Rži		Ječmena		Ovsa		Turšice		Prosa		Ajde	
	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.
Maribor . . .	8	30	7	20	5	53	3	41	4	80	5	4	4	—
Ptuj	8	—	6	60	5	40	3	30	4	60	—	—	4	20
Marnberg . . .	9	76	7	32	5	69	4	45	5	69	—	—	—	—
Gradec	8	66	6	18	—	—	3	71	4	26	—	—	6	50
Celovec	8	57	6	17	4	62	3	11	3	89	—	—	—	—
Ljubljana . . .	8	26	5	35	4	5	3	24	4	86	—	—	—	—
Varaždin	6	53	5	15	—	—	3	34	3	45	—	—	4	27
Zagreb	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Dunaj	9	85	8	15	9	25	4	3	5	25	—	—	—	—
Buda-Pešt . . .	9	—	5	37	7	45	7	83	4	55	—	—	—	—

V Mariboru Hl. (hektoliter) krompirja 2 fl. 80 kr. Hl. ogelja trdega 1 fl., mehkega 66 kr., 1 □m. (meter) 48 cm. dolgih, rđih drv 1 fl. 95 kr. mehkih —, —, kg. (kilogram) govedine 45 kr., kg. teletine 49 kr., kg. svinjetine 49 kr., kg. masla 1 fl., kg. putra 1 fl., kg. slanine trišne 60 kr., jajce velja 3¹/₂ kr.

Najnovjši kurzi na Dunaju.

	fl.	kr.
Zedinjeni drž. dolg (100 gl.) 4 gld. 20 kr. %	68	85
Upne (kreditne) srečke po 100 gl. prvotne vrednosti, brez obrestí, pa s 4kratnim srečkanjem	161	—
Ažijo srebra	104	60
zlatá	5	42

Za gostje in veselice

za zdrave in bolene, priporočam svoja, vsake vrste vina v botelijah; za poštenost blaga sem porok.

Tudi se nahaja pri meni **glavna zaloga graškega suhura** (Zvieback)

v vseh verstah, dalje priporočam več sort sira, čaja, marijacejske polže, jegulje, slanike itd. po primernih nizki ceni

M. Berdajs v Mariboru.

Pri **Mariji Rupnik**, rojena **Straschill**, poprej **Franc Straschill** (Kreuzberger) v **Mariboru**

2—4

se dobiva zgornjo-štajerska sol v grudah (Stocksalz), tirolska in morska sol za kuho, kamena sol za živino po **prav nizki ceni.**